

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД

Милоша Обилића 39 Бањалука, Тел/Факс 051/430-110, 051/430-100; e-mail:
pedagoski.zavod@rpz-rs.org www.rpz-rs.org

Број: 07/2.01/03-614-3 /21
Датум: 22. фебруар 2021. године

СТРУЧНО УПУТСТВО

**за организовање такмичења и смотри ученика основних и средњих школа
Републике Српске**

школска 2020/21. година

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Овим упутством уређује се циљ, задаци, врсте и нивои, организација и пропозиције такмичења и смотри ученика основних и средњих школа, вредновање постигнућа ученика и награђивање, финансирање, праћење и извјештавање о такмичењима и смотрама одржаним у Републици Српској.

Такмичење је ваннаставна активност која се организује у циљу вредновања и рангирања знања, умијећа и способности ученика из предмета, односно области предмета.

Смотра је ваннаставна активност која се организује у циљу представљања, односно вредновања и рангирања способности, умијећа и вјештина из предмета, области предмета и активности.

Календар такмичења и смотри објављује се на интернет страници Републичког педагошког завода Републике Српске у року од 15 дана након што га одобри Министарство просвјете и културе. Календаром такмичења ученика основних и средњих школа утврђени су разреди, предмети и подручја из којих се такмиче ученици на поједином нивоу такмичења.

Такмичења и смотре се организују без котизације учесника.

II ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ такмичења и смотри јесте афирмација образовно-васпитног рада, постигнућа ученика и подизање квалитета образовања.

Задаци такмичења су:

- а) вредновање нивоа стечених знања, умијећа, вјештина и способности ученика;
- б) рангирање нивоа постигнућа ученика.

Задаци смотре су:

- а) јавно представљање способности, склоности, умијећа, знања и вјештина ученика;
- б) вредновање и рангирање нивоа постигнућа ученика.

III НИВОИ ТАКМИЧЕЊА И СМОТРИ И ЊИХОВА ОРГАНИЗАЦИЈА

Ученици из Републике Српске могу да учествују на такмичењима која се организују у Републици Српској на сљедећим нивоима:

1. Такмичења ученика основних школа у Републици Српској

- **Школска** такмичења, која организују и проводе стручни активи наставника одређеног предмета у школи,
- **Општинска** такмичења, која организују и проводе активи директора у сарадњи са

школом домаћином такмичења,

- **Регионална** такмичења, која организује и проводи Републички педагошки завод и активи директора,
- **Републичка** такмичења, која организује и проводи Републички педагошки завод и републичко удружење наставника одређеног предмета, уколико постоји.

2. Такмичења ученика средњих школа у Републици Српској

- **Школска** такмичења, која организују и проводе стручни активи наставника одређеног предмета или струке у школи,
- **Регионална** такмичења, која организује и проводи Републички педагошки завод, активи директора и подружнице удружења наставника одређеног предмета, уколико постоје,
- **Републичка** такмичења, која организује и проводи Републички педагошки завод и републичко удружење наставника одређеног предмета, уколико постоји.

Сва горе наведена такмичења, у складу са одлуком организатора такмичења, која је условљена тренутном епидемиолошком ситуацијом у општини, регији или Републици, могу бити реализована на један од два начина:

1. у просторијама школе која је одређена као домаћин такмичења, редовној процедури.
2. у више такмичарских школа (сваки ученик рјешава задатке у својој школи) тј. на даљину или онлајн.

Сви запослени и ученици основних и средњих школа на територији Републике Српске, који учествују на такмичењу или смотри, дужни су да се придржавају одредби Стручног Упутства и епидемиолошких мјера које важе у току одржавања такмичења и смотри.

IV УЧЕСНИЦИ ТАКМИЧЕЊА И БРОЈ УЧЕСНИКА

УЧЕНИЦИ

Право учешћа на такмичењима имају сви редовни ученици основних и средњих школа који се школују у Републици Српској. Ученици могу учествовати на такмичењима појединачно или као чланови екипе. Један ученик се може такмичити, као појединац или члан екипе, у више дисциплина. Учествовање ученика на такмичењима је добровољно.

Ученици који су страни држављани, а имају пребивалиште и школују се у Републици Српској, имају право учествовања на школским, општинским, регионалним и републичким такмичењима под истим условима као и остали ученици.

Да би ученик учествовао на вишем нивоу такмичења, мора да учествује на претходном нивоу и да постигне одговарајући резултат.

Број такмичара на појединим такмичењима одређује организатор такмичења на следећи начин:

Школско такмичење

- Број учесника такмичења или смотре по разредима и укупан број одређује стручни актив наставника одређеног предмета или струке у школи који организује такмичење.

Општинско такмичење

- На општински ниво такмичења основне школе које имају до три одјељења једног разреда пријављују школи домаћину једног ученика (побједника школског такмичења), а остале школе два ученика, уколико се актив директора не договори другачије (о чему писаним путем обавјештавају РПЗ).
- Уколико на територији неке општине постоји само једна основна школа, ученици те школе обезбјеђују пласман на регионално такмичење израдом задатака за општински ниво такмичења или се могу такмичити са ученицима из сусједних општина (о чему школе писаним путем обавјештавају РПЗ), а такво такмичење се третира као општинско такмичење.

Регионално такмичење

а) Такмичења на нивоу Републике Српске

- на регионално такмичење основне школе пријављују првопласираног ученика на општинском такмичењу, а остале позива Републички педагошки завод у складу са постигнутим резултатима. Листу такмичара објављује Републички педагошки завод у року од седам дана од дана пријема резултата општинских такмичења;
- на регионално такмичење из предмета који немају општинско такмичење, основне и средње школе могу да пријаве до три ученика који су на школском такмичењу освојили неко од 1. до 3. мјеста;
- када се не организују регионална такмичења, ученици средње школе који су на школском такмичењу, из предмета или предметне области, освојили прво и друго мјесто биће позвани на републичко такмичење;
- број екипа које учествују на екипном такмичењу се одређује према пропозицијама и у складу са системом такмичења.

б) Такмичења на међународном нивоу

- на регионално такмичење основних школа ученике позива Републички педагошки завод у складу са постигнутим резултатима на општинском такмичењу. Листу такмичара објављује Републички педагошки завод у року од седам дана од дана пријема резултата општинских такмичења;
- на регионални ниво такмичења средње школе које имају до три одјељења по разреду могу да пријаве до три ученика који су на школском такмичењу освојили од 1. до 3. мјеста. Школе са више од три одјељења по разреду могу да пријаве максимално шест

ученика тако што ће за свака naredna два одјељења пријавити још једног ученика док се не достигне максималан број.

Републичко такмичење

- на републичко такмичење директно се пласирају ученици који су на регионалном такмичењу освојили прво мјесто, а остале позива Републички педагошки завод у складу са постигнутим резултатима;
- у случајевима када се не организују регионална такмичења, ученици средње школе који су на школском такмичењу, из предмета или предметне области, освојили прво и друго мјесто биће позвани на републичко такмичење;
- број екипа које учествују на екипном такмичењу се одређује према пропозицијама и у складу са системом такмичења;
- Републички педагошки завод ће објавити листу такмичара који се позивају на републичко такмичење у року од седам дана од дана пријема резултата регионалних такмичења.

НАСТАВНИЦИ

Наставник је обавезан пратилац ученика на такмичењу, односно ученик(ца) не може доћи на такмичење без наставника (ментора/пратиоца). Директор школе именује једног наставника (ментора) независно о том колико ученика из школе се пласирало за дато такмичење (један, два, три). Уколико из неког разлога предметни наставник (ментор) не присуствује такмичењу, директор школе именује неког другог наставника (пратиоца). Уз пријаву ученика/такмичара школи домаћину је потребно извршити и пријаву предметног наставника/наставника пратиоца, са електронском адресом наставника или школе из које је такмичар, најкасније три дана прије дана такмичења. На основу података о предметним наставницима школа домаћин формира комисије.

Обавезе наставника/пратиоца су да:

- брину за ученике за вријеме путовања и у току такмичења;
- учествује у раду такмичарских комисија уколико је наставник предмета или предметног подручја из којег је такмичење;
- учествује на предавањима и радионицама које се одржавају за вријеме такмичења у складу са програмом стручног усавршавања наставника уколико је наставник предмета или предметног подручја из којег је такмичење.

V ПРОПОЗИЦИЈЕ ТАКМИЧЕЊА И СМОТРИ

У Програму сваког нивоа такмичења прописују се:

- вријеме почетка и завршетка рада ученика на рјешавању такмичарских задатака,
- распоред простора и опреме за такмичење, у договору са школом домаћином такмичења,
- помоћна средства, опрема, прибор, инструменти и сл. којима се такмичари могу користити за вријеме рада,
- директор школе обезбјеђује дежурног/е наставника/е који нису наставници предмета из којег се ученици такмиче
- вријеме за приговор, након објаве прелиминарних резултата и прикупљених евентуалних приговора,
- рок у којем школа треба да изврши пријаву ученика такмичара, са подацима о ученицима и њиховим менторима (обавезна мејл адреса за менторе), а школа из које ученици, из било којих разлога, неће доћи на такмичење, дужна је о томе обавијестити школу домаћина такмичења најкасније дан прије почетка самог такмичења,
- комисије за провођење такмичења у школи домаћину, комисија за прегледање и бодовање радова, комисија за приговоре и друга лица која учествују у организацији такмичења, за поједини ниво такмичења, именује организатор такмичења на основу приједлога које могу доставити школе, стручна удружења и инспектори-просвјетни савјетници из Републичког педагошког завода.

Ако чланови комисија за прегледање и бодовање радова ученика раде у више школа тада се користе апликације или платформе за организовање видео састанака адекватних за рад у групи на даљину.

Чланови комисија, такмичари и наставници/пратиоци су дужни поштовати Стручно упутство, у супротном их предсједник комисије разрјешава дужности члана комисије или одстрањује са такмичења. Разрјешење члана комисије или искључење такмичара/ученика са такмичења се региструје у записнику и извјештају саведеног такмичења.

Специфичности у организовању и провођењу такмичења и смотри биће регулисане додатним упутствима за поједини предмет и предметну област. Ова упутства ће израдити инспектори-просвјетни савјетници задужени за тај предмет или предметну област.

Трајање такмичења

- на сваком нивоу такмичења из теоријских наставних дисциплина ученици рјешавају такмичарске задатке. Вријеме израде задатака на Републичком такмичењу је до 180 минута, а на нижим нивоима до 120 минута;
- такмичења у спорту, музичкој и ликовној умјетности, као и такмичења која подразумијевају практични рад, одвијају се према посебним упутствима која утврђују

задужени инспектори-просвјетни савјетници и представници школа које су укључене у такмичења. Наведеним упутством се одређује вријеме потребно за извођење експеримената, практичних радова, радних операција и продукција и презентација радова.

Такмичарски задаци:

- такмичарски задаци произилазе из наставних програма за основне/средње школе. Изузетак су тематска такмичења у одређеним предметима/дисциплинама;
- у задацима се може захтијевати и кључно знање из претходних разреда, способност примјене знања у новим ситуацијама, као и корелација са сродним предметима;
- за све разреде и све нивое такмичења такмичарски задаци треба да омогуће максимално испољавање знања, способности и умијећа ученика, стечених реализацијом редовне и додатне наставе, те ваннаставним и индивидуалним радом;
- такмичарске задатке за школска такмичења припремају стручни активи наставника;
- такмичарске задатке за општинска, регионална и републичка такмичења припрема и обезбјеђује Републички педагошки завод и удружење наставника одређеног предмета, уколико постоји.

Начин достављања задатака:

а) Такмичење које се одржава у редовној процедури

- Задатке за општинско такмичење Републички педагошки завод електронским путем доставља предсједницима актива директора до 12:00 часова, дан прије такмичења. За даљу дистрибуцију и тајност задатака одговорни су предсједници актива директора и директор школе домаћина.
- Задатке за регионална такмичења на дан такмичења, у школе-домаћине, доносе инспектори-просвјетни савјетници. Уколико то није изводљиво, директор школе домаћина или лице које овласти, преузима задатке за регионално такмичење у просторијама Завода, дан прије такмичења у запечаћеној коверти.
- Задатке за републичко такмичење на дан такмичења доноси надлежни инспектор-просвјетни савјетник.

Уз такмичарске задатке Републички педагошки завод школи домаћину доставља и остали материјал потребан за одржавање такмичења, као што су рјешења са кључем за бодовање, табеле за достављање званичних резултата и додатна упутства за поједини предмет или предметну област.

Рјешења са кључем за бодовање достављају се члановима комисије за преглед и бодовање ученичких радова најраније пола сата прије завршетка израде задатака.

Лица која учествују у организацији такмичења, у школи домаћину такмичења, која су имала увид у задатке за поједини ниво такмичења дужна су да чувају тајност такмичарских задатака до почетка такмичења, а чланови комисије за преглед и бодовање радова за анонимност резултата свих такмичара/екипа, до објаве коначних резултата.

б) Такмичење на даљину-онлајн такмичење

- Задатке за општинска, регионална и републичка такмичења доставља Републички педагошки завод електронским путем у 9 часова на дан такмичења, школи домаћину такмичења која их даље просљеђује у све школе у којима се одржава такмичење.
- Директор или овлашћена особа штампа потребан број задатака, у зависности од броја такмичара, пакује у коверте, лијепи и овјерава печатом и запечаћене коверте дијели дежурним наставницима пет минута прије почетка израде. Дежурни наставници пред ученицима отварају коверте и дијеле ученицима задатке.

Рјешења са кључем за бодовање Републички педагошки завод доставља директору школе домаћину такмичења по завршетку израде задатака (12:00 часова), а он га по пријему свих скенираних радова из школа чији се ученици такмиче, просљеђује осталим школама.

Начин израде задатака:

- на такмичењима ученици рјешавају такмичарске задатке писмено, усмено, извођењем експеримената, практичним радом, радним операцијама, умјетничким продукцијама, спортским надметањима, те презентацијама истраживачких радова;
- такмичари рјешавају штампане низове задатака, а за поједине предмете могу се користити додатни листови папира;
- на штампаним низовима задатака се уписује само шифра у поступку шифрирања. На додатним листовима папира поред поступка израде, ученик записује само број задатка и број странице за дати задатак, без било каквих знакова/шифри или података;
- своје идентификационе податке ученик записује на идентификационој картици коју добије заједно са задацима;
- ако се такмичење одвија у редовној процедури такмичарски задаци као и, за поједине предмете додатни листови папира, морају бити овјерени печатом школе;
- ако се такмичење одвија онлајн школа добија образац (који служи као додатни папир за израду задатака) који се у школи умножава у потребном броју и дијели ученицима. Образац за израду задатака достављају само инспектори-просвјетни савјетници оних предмета за које природа такмичарских задатака то захтијева. Уколико не постоји потреба, додатни материјал за израду такмичарских задатака представљају сами низови задатака који се рјешавају. Ученици који су се пласирали на одређени ниво такмичења (општински, регионални или републички), рјешавају задатке у својој школи уз поштовање актуелних епидемиолошких мјера.

Преглед и бодовање ученичких радова, објава резултата и чување радова

- уколико се реализује такмичење онлајн, шифре одређује и одговарајући број (према броју такмичара) свакој школи, доставља школа домаћин такмичења. Директор сваке школе добијене шифре одштапа и пакује у коверте које предаје дежурним наставницима пред почетак такмичења;
- након што је завршио израду задатака ученик оставља рад и поред рада попуњену идентификациону картицу у коверти коју је залијепио, на мјесту гдје је радио задатке и напушта просторију. Након времена предвиђеног за израду задатака дежурни наставник отвара коверту у којој се налазе шифре ученика, уписује шифру на коверту у којој се налази идентификациона картица и исту шифру на ученички рад, као и на сваки лист папира ученика, понављајући поступак за све ученике;
- дежурни наставник по завршетку шифровања задатака предаје коверту са идентификационим картицама директору школе, који их скенира и шаље директору школе домаћина такмичења;
- дежурни наставник ученичке радове предаје комисији за преглед и бодовање, ако се такмичење одвија у редовној процедури;
- уколико је такмичење организовано онлајн особа коју је одредио директор школе скенира радове свих такмичара и шаље школи домаћину;
- школа домаћин прикупљене скениране радове шаље члановима комисије за преглед и бодовање радова, који се налазе у својим школама, најкасније сат времена од завршетка израде задатака;
- комисија за бодовање након прегледа свих радова шаље табелу са резултатима, под шифрама, домаћину такмичења који врши дешифровање;
- након дешифровања домаћин такмичења објављује незваничне резултате на видно мјесто у холу школе и шаље их осталим школама да ураде исто. Резултати, са шифром ученика и његовим подацима, се објављују у свим школама најкасније до 8 часова првог понедељка након одржаног такмичења;
- предсједник такмичарске комисије школе домаћина формира комисију за прегледање и бодовање ученичких радова кад се такмичење одвија у редовној процедури;
- школа домаћин одређује комисију за бодовање ученичких радова и комуникација између чланова комисије за прегледање и бодовање се одвија уз помоћ неке од електронских платформи кад се такмичење одвија онлајн.

Писани ученички радови са републичких такмичења се чувају у Републичком педагошком заводу, а са осталих нивоа такмичења у школи домаћину, до краја текуће школске године. Други радови, као макете, модели, портфолији, ликовни радови и сл., се чувају у школи/домаћину такмичења до краја текуће школске године, након чега се предају школама из којих су ученици, гдје се награђени радови чувају.

Приговори:

- на свим нивоима такмичења, по завршетку рада ученика, један од чланова такмичарске комисије је дужан да изложи примјерак такмичарских задатака и рјешења у холу школе домаћина, ако је такмичење одржано по редовној процедури. Ако је такмичење одржано онлајн, задаци и рјешења се излажу и у свим осталим школама у којим је одржано такмичење;
- после објављивања прелиминарних резултата, такмичар и ментор могу да уложе писмени приговор на задатак/е, уколико сматрају да неки задатак/ци није/су тачно бодован/и;
- приговор се, у писаној форми, доставља комисији за приговоре, у року од 30 минута од саопштења резултата, ако је такмичење одржано по редовној процедури. Комисија за приговоре може бити састављена од истих чланова који су прегледали задатке, уколико не постоји довољан број наставника за формирање обе комисије;
- ако је такмичење одржано на даљину тј. у више школа или онлајн приговор се подноси електронски до 14 часова првог понедјелјка након одржаног такмичења;
- ако је такмичење одржано у редовној процедури, комисија за приговоре је дужна да размотри сваки приговор и донесе одлуку коју писмено образложи и достави подносиоцу приговора, истог дана након завршеног рада комисије;
- ако је такмичење одржано онлајн, комисија за приговоре је дужна да размотри сваки приговор и донесе одлуку коју писмено образложи и достави подносиоцу приговора, најкасније до првог уторка након одржаног такмичења до 12:00 часова и одлука комисије за приговоре је коначна;
- након уношења (могућих) измјена у бодовима, комисија за провођење такмичења у школи домаћину објављује коначну ранг листу резултата одређеног нивоа такмичења и шаље је свим школама учесницама.

VI ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОМ ТАКМИЧЕЊУ И СМОТРИ

Директори школа домаћина достављају Извјештај са резултатима такмичењаведеног у њиховој школи до 16.00 часова, првог уторка наконведеног такмичења, у електронској форми на адресу: pedagoski.zavod@rpz-rs.org и на адресу инспектора – просвјетног савјетника који је задужен за провођење тог такмичења, ако је такмичење одржано по редовној процедури или до првог четвртка наконведеног такмичења на даљину или онлајн.

Извјештај оведеном такмичењу треба да садржи:

- ранг листу такмичара (име и презиме ученика, односно списак чланова екипе; назив и мјесто (општина/град) школе из које долазе; име и презиме наставника /ментора); број освојених бодова, број остварених бодова за сваког такмичара по задатку;
- извјештај о току такмичења треба да садржи: спискове чланова комисија које су учествовале у раду током такмичења, школу/установу домаћина такмичења и све школе у којима јеведено такмичење за дати ниво, имена особа које су примиле задатке

мејлом (и у колико сати), имена особа које су одштампале задатке и предале дежурним наставницима (и у колико сати), имена наставника који су дежурали по разредима, имена особа које су шифровале радове као и имена особа које су скенирале радове и послали комисији (као и вријеме када су почели и завршили скенирање и слање) и награде које су уручене ученицима.

VII ПОХВАЛЕ, НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

Ученици на такмичењу и смотри, у зависности од остварених резултата, добијају од организатора дипломе, признања, похвале и награде, а њихови наставници од организатора добијају признања, похвале и награде.

Похвале, награде и признања се уручују након што комисије, обавезно, изврше рангирање свих такмичара. Ранг листа се сачињава на основу броја освојених бодова тако да прво мјесто осваја ученик/ци који је остварио/ли највећи број бодова, и тако даље. Ако два или више такмичара имају исти број бодова, они дијеле освојено мјесто и добијају исте награде. Такмичар са сљедећим бројем бодова заузима сљедеће мјесто. (нпр. Уколико два такмичар дијеле I мјесто, такмичар са сљедећим резултатом заузима II мјесто, затим III и тако по реду.)

Дипломе и захвалнице за школско и општинско такмичење обезбјеђују школе домаћини школског и општинског такмичења. Дипломе, признања и захвалнице, у име организатора, за школска и општинска такмичења потписују директори школе-домаћина такмичења и предсједник такмичарске комисије.

Дипломе, похвале, признања и захвалнице за регионално и републичко такмичење обезбјеђује Републички педагошки завод и то:

- За освојено I, II и III мјесто на регионалном такмичењу ученици добијају диплому, а похвалу добијају ученици за освојено 4-6. мјеста.
- За освојено I, II и III мјесто на републичком такмичењу ученици основне и средње школе добијају диплому, а сви ученици добијају похвалу за учествовање на републичком такмичењу.
- На регионалном и републичком такмичењу ученик може добити похвалу за оригинално рјешење задатка, неовисно о оствареном укупном резултату на такмичењу. Одлуку о томе једногласно доноси такмичарска комисија. Име ученика који је добио похвалу за оригинално рјешење задатка уноси се у извјештај о проведеном такмичењу, а његов рад се доставља инспектору-просвјетном савјетнику задуженом за организацију такмичења.
- Наставници-ментори ученика који су освојили прво мјесто на регионалном такмичењу и једно од прва три мјеста на републичком такмичењу, добијају признање за допринос у остваривању циљева такмичења.
- Захвалнице добијају школе домаћини регионалних и републичких такмичења и спонзори.

- Дипломе, признања и захвалнице, у име организатора, за регионална и републичка такмичења потписују директор Републичког педагошког завода и предсједник такмичарске комисије.
- Евиденцију о издатим дипломама, признањима, похвалама, захвалницама и документацију са регионалних и републичких такмичења води Републички педагошки завод.
- Извјештаји о проведеним такмичењима и постигнутим резултатима ученика, и стручне анализе, објављују се на сајту Републичког педагошког завода.

Организатор може да утврди и друге врсте награда учесницима такмичења и смотри, као и награде донатора и спонзора.

Директор школе, у складу са статутом школе, може посебно да награди наставника и ученика за постигнуте резултате на такмичењу и смотри.

VIII   ФИНАНСИРАЊЕ ТАКМИЧЕЊА И СМОТРИ

Средства за провођење школских, општинских и регионалних такмичења обезбјеђују школе-домаћини такмичења и локална заједница.

Средства за провођење републичких такмичења, такмичења на нивоу БиХ и међународних такмичења, за ученике из Републике Српске, обезбјеђује Републички педагошки завод Републике Српске.

IX   ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Календаром такмичења и смотри, који доноси Републички педагошки завод Републике Српске за сваку школску годину, утврђују се: предмет, односно област предмета, организатори такмичења и смотри, врсте, ниво и датум одржавања такмичења и смотри.

Организатори такмичења и смотри дужни су да приликом израде и дистрибуције низова задатака и рјешења обезбједе тајност.

Образац дипломе прописује организатор такмичења и смотри.

Стручно упутство ступа на снагу даном доношења.

Директор

Др Предраг Дамјановић